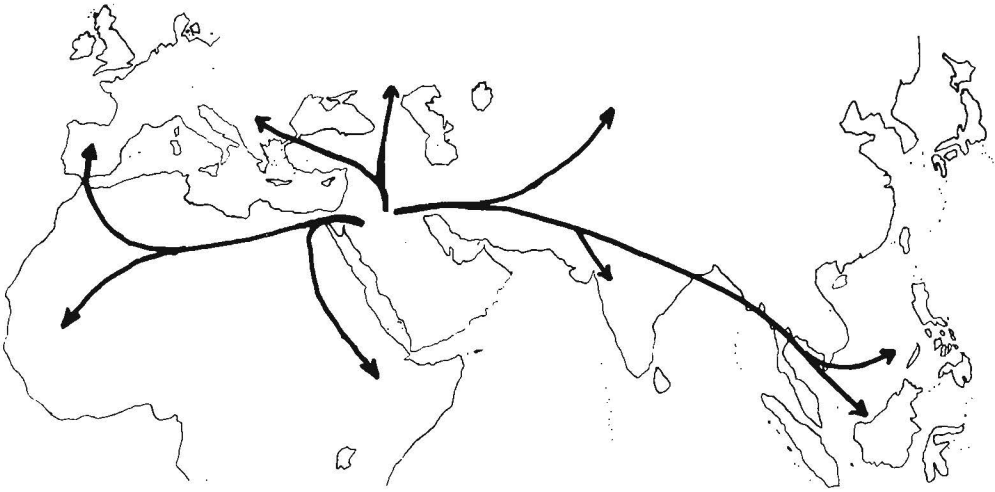

Arabieratik euskarara aportazio batzu

Euskararen eta arabieraren harremanak txikiak izan arren, hizkuntza honen hitz batzu Euskal herriko eskualde batzutara heldu dira, gehienak gaztelaniaren bidez.

Arabiar munduaren zabalkundea
(VII-VIII. mendeak eta hurrengoak)

Ondoren, Bizkaiko kostaldean (Bermeon konkretuki) erabiltzen den berba sail bat aipatzen dugu. Heuretatik asko «erderismo» hutsak direla esan behar dugu, zeren euskarak, Bizkaiko euskalkiak ere bai, berezko hitzak baitauzka kontzeptu horiek adierazteko.

Kostalde erako hitzekin, euskara batuan (Kintanaren hiztegitik) eta Azkueren hiztegiko ordezkioak batzen dira. Heuren alboan gaztelaniazko itzulpena eta bien iturburua, arabieraz, seinalatzen da.

Hemen biltzen diren berbetatik aparte, beste asko daude iturburu berekoak. Lan honen helburu bakarra gai honetara hurreratzea da, tratamendu sakonagoa behar duela uste baitugu.

Bizkaiko euskara (kostaldekoa)	Euskal hiztegi modernoa	Azkue	Espainera	Arabiera
<i>adokiñé</i>			adoquín	<i>ad-dukkán</i> (harri enkuadratua)
<i>aduánie</i>	duana		aduana	<i>ad-diwāna</i> (arrakaldia)
<i>aguasillé</i>			alguacil	<i>al-wazīr</i>
		albaka/albaraka	albahaca	<i>al-ḥabaqa</i>
<i>albañelá</i>			albañil	<i>ban'naun / albaní</i>
<i>aldié</i>			aldea	<i>ad-day'a</i> (basoko etxea)
<i>alfálfie</i>	alfalfa		alfalfa	<i>al faṣfaṣa</i>
<i>alfómbrie</i>			alfombra	<i>al-jumra</i> (palmodo horrien xerria)
<i>algodoié / kotoié</i>	algodoi/kotoi	algadoi/kotoi	algodón	<i>al-quṭn / quṭnun</i> (*)
<i>alkanforrá</i>	kanfor		alcanfor	<i>kafūrun / al-kāfūr</i>
<i>alkatié</i>	alkate	alkate	alcalde	<i>al qādī</i>
<i>alkilerrá / alogerá</i>	aloka (tu)	aloger/alokatu	alquiler	<i>al-kirā'</i>
<i>alkitraná</i>	alkitran		alquitrán	<i>qitrānun / al-qitrān</i>
<i>alkolá</i>	alkohol		alcohol	<i>al-kubl</i> (kolirioa)
<i>allúrbie</i>		allorbe	alhova	<i>al-bulba</i>
<i>almasená</i>			almacén	<i>majzanun / al-majzan</i> (gordeleku)
<i>almarijjé</i>	almaitz	almaiz	almirez/mortero	<i>al-mibrās</i>
<i>almíbarra</i>			almíbar	<i>al-maiba</i> (<i>may bib</i> pertsieratik: ardozko eta azukrezko xarabea)
<i>almondrongíllie</i>	almandrongila		albóndiga	<i>bunduqun / al-bunduga</i> (urra)

almuádie / almoádie

alóndigie
alpákie
anégie
arrakálak / arrakálie
arróba / arróbie
asafraná
aseitúnek / aseitúnie
asélgak / asálgak / asélgie
asukérie
asulé
atauté
atxákie
eskabétxie
fonda
fulano
garrafoié
guaté
káfie

almute
 alondegi
 anega
 arrakada
 arroa
 azafran
 zerba
 azukre
 ataute
 atxakia
 eskabetxe
 goata
 kafe

almute/almôte
 anega
 arroa
 zerba
 azukre
 atzaki

almohada
 almud
 alhóndiga
 alpaca
 fanega
 arracada
 arroba
 azafrán
 aceituna
 acelga
 azúcar
 azul
 ataud
 achaque
 escabeche
 fonda
 fulano
 garrafón
 guata
 café

al-mujadda (masaila ipintzen dan le-
 kua)
al-mudd
al-funduga (grekotik dator)
al-baca
fanīqa
al-qarrāt (belarritakoa)
ar-rub' (/kintalaren/ laurdena)
za'farān / az-za'farān
zaitúnatum / az-zaitūna
as-silqa (grekotik dator: Siciliatarra)
suk'kar / as-sukkar
āzraqun (*lāzūrd* pertsieratik)
tabutun / at-tābūt (kaxa)
sākwa / as-sakā' (kexa)
sakbāy (ozpinez jateko okela bat)
al-fondak / fundāq
fulān / fulānun (bat, halako bat)
garrāf (suila)
wata / waḍḍ'a
qabwé turkieratik, eta hau *qabwa* ero
qabwatun arabieratik

(*) Este signo de la letra t, reemplaza a t con punto debajo.

Bizkaiko euskara (kostaldekoa)	Euskal hiztegi modernoa	Azkue	Espanera	Arabiera
<i>kilátie / kiláte</i>	kilate		quilate	<i>qilat / qīrāt</i> (grekotik dator)
<i>kintxelá / kintxél</i>	kintale		quintal	<i>qintār</i>
<i>limoié</i>	limoi	limoe/limoi	limón	<i>laymúnun / laimūn / limun</i>
<i>máskarie</i>	maskara		máscara	<i>masjara</i> (mozorroa)
<i>matrákie</i>	matraka	matraka	matraca	<i>miṭraqa</i> (mailua, txirringa ozena)
<i>naránjie</i>	laranja	larana	naranja	<i>nāranṣā</i> (pertsieratik dator)
<i>sandia</i>	sandia		sandía	<i>al-sindiya / sindiyya</i> (Sind-ekoa / India/)
<i>sanórijje</i>			zanahoria	<i>isfannāriya</i>
<i>sapatíe</i>	zapata	zapata	zapato	<i>zabata</i> turkieratik
<i>seleminé</i>			celemín	<i>tumnī</i> (zortzigarren zatia)
<i>tálie / taláijjie</i>	talaia		atalaya	<i>aṭ-talā'i'</i> (zentinelak)
<i>talkue / talko</i>	talko		talco	<i>ṭalqun / talq</i> (igeltsu)
<i>tanborrá/danborrá</i>	danbor		tambor	<i>ṭablun / aṭ-ṭunbūr</i>
<i>txalékue</i>			chaleco	<i>ṣalika</i> (<i>yalak</i> turkieratik: soineko baten izena)

ARABIERATIK EUSKARARA APORTAZIO BATZU

Hala ere, oso hitz gutxik, zuzenki ala gaztelaniaren bidez, segitu dute alderantzizko bidea, alegia, euskaratik arabiera. Hauetatik bi bakarrik, izan daitezkeenak, aipatuko ditugu.

lehenengoa arabierako «*barri*» (kampoalde, *arrabal*) hitza da. Berba hori, eta bere ordezkoa espainieraz «*barrio*» etor litezke euskarazko *berri* edo *barri*-tik. Oraindik, gaur egun, ikusten dugun euskalkian, *barriñue* erabiltzen da hauzategia esateko.

Bigarren hitza «*al-bargat*» da, gaztelaniaz «*alpargata*». *Abarka* hitzetik etor liteke *al aurrizkiekin*. Euskaraz *abarketa*.

Anton ERKOREKA

Sevilla, 1978

